

רשומות

הצעות חוק

הכנסת

21 במרס 2007

145

ב' בניסן התשס"ז

עמוד

148	הצעת חוק זכויות הסטודנט, התשס"ז-2007
152	הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 42) (הארכת חופשת לידה), התשס"ז-2007

הצעת חוק זכויות הסטודנט, התשס"ז-2007*

פרק א': פרשנות

1. הגדרות
- בחוק זה –
- "אגודת סטודנטים" – גוף הנבחר על ידי סטודנטים בהתאם להוראות פרק ד';
- "המועצה להשכלה גבוהה" – המועצה להשכלה גבוהה כמשמעותה בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958 (להלן – חוק המועצה להשכלה גבוהה);
- "מוסד להשכלה גבוהה" – מוסד שהוא אחד מאלה:
- (1) מוסד שקיבל הכרה לפי סעיף 9 לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
  - (2) מוסד שקיבל תעודת היתר או אישור לפי סעיף 21א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
  - (3) מוסד שהתואר שהוא מעניק הוכר לפי סעיף 28א לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
  - (4) מוסד שקיבל רישיון לפי סעיפים 25 ו-25ד לחוק המועצה להשכלה גבוהה או רישיון זמני לפי סעיף 25ט לחוק המועצה להשכלה גבוהה;
  - (5) מוסד להכשרת הנדסאים וטכנאים בפיקוח משרד התעשייה המסחר והתעסוקה ומוסד להכשרת עובדי הוראה;
  - (6) מכינה קדם אקדמית במסגרת המוסדות האמורים בפסקאות (1) עד (5);
- "מועמד" – מועמד לקבלה ללימודים במוסד להשכלה גבוהה;
- "סטודנט" – תלמיד הלומד במוסד;
- "השר" – שר החינוך.

פרק ב': עקרונות יסוד

2. מטרה
- מטרתו של חוק זה לקבוע עקרונות לזכויות האזרח הישראלי ותושב ישראל לנגישות להשכלה גבוהה, ועקרונות לזכויות הסטודנט, מתוך הכרה במחויבות החברה בישראל לזכויות אלה ולשוויון הזדמנויות במוסדות להשכלה גבוהה.
3. הזכות להשכלה גבוהה
- לכל אזרח ישראלי או תושב ישראל הזכות לשוויון הזדמנויות בקבלה ללימודים במוסד להשכלה גבוהה וברכישת השכלה גבוהה, בכפוף להוראות חוק זה.

ד ב ר י ה ס ב ר

המוצעות יסייעו לבצר את מעמדם ואת זכויותיהם של הסטודנטים בישראל, להבטיח שוויון הזדמנויות ולאפשר לסטודנטים מימוש של הפוטנציאל האישי שלהם. כמו כן יהיה בהן כדי לצמצם פערים חברתיים.

פרק ב'

מוצע לקבוע איסור הפליית מועמדים מטעמים שונים, לרבות חובה לקבוע אמות מידה שוויוניות בתנאי הקבלה לתחומי הלימוד ולמסלולי הלימוד השונים. איסור זה לא ימנע העדפה מתקנת לקבוצות אוכלוסייה מסוימות, כדי לקדם שוויון מהותי בין הסטודנטים והמועמדים, וכן הפרדה במסלולי לימוד בין גברים לנשים מטעמי דת (סעיפים 4 ו-9).

כללי

הצעת החוק המתפרסמת בזה באה לקבוע עקרונות לזכויות של סטודנטים ומועמדים ללימודים במוסדות להשכלה גבוהה בישראל (להלן – מועמדים), לענין קבלה ללימודים, מהלך הלימודים, חופש הביטוי וחופש ההתארגנות של סטודנטים, לענין נגישות להשכלה גבוהה ולענין שוויון הזדמנויות במוסדות להשכלה גבוהה.

יש חשיבות רבה לעגן בחקיקה את מעמדם של הלומדים במוסדות להשכלה גבוהה, ולבטא בכך את תפקידם בעיצוב פניה של החברה בישראל ואת תרומתם לקידום כלכלתה. הדבר מקבל משנה תוקף בימים אלה, שבהם מתמודדת מערכת ההשכלה הגבוהה עם קשיים שונים המשפיעים על איכות ההשכלה בישראל ועל זכויות הסטודנטים. ההוראות

* הצעות חוק מס' 1453/17/פ-ר ו-1505/17/פ-ר; הועברו לוועדה ביום כ"ד בחשוון התשס"ז (15 בנובמבר 2006).

¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 191.

4. (א) מוסד להשכלה גבוהה לא יפלה מועמדים מטעמים עדתיים או מטעמי ארץ המוצא איסור הפליה שלהם או של הוריהם, רקעם החברתי-כלכלי או מטעמים של דת, לאום, מין או מקום מגורים, בכל אחד מאלה:
- (1) רישום וקבלה למוסד;
  - (2) קבלה לתחומי לימוד;
  - (3) קבלה למסלולי לימוד מיוחדים.
- (ב) לא יראו הפליה לפי סעיף קטן (א) בקיומם של מוסדות נפרדים או של מסלולי לימוד נפרדים לגברים ולנשים מטעמי דת, בקיומם של מסלולי לימוד נפרדים לצורך קידום קבוצות אוכלוסייה מסוימות ובקיומם של תנאי קבלה מקלים לפי סעיף 9(ב).
- (ג) טופסי הרישום ללימודים לא יכללו דרישת חובה לספק מידע אודות ארץ המוצא של המועמד או של הוריו, דת או לאום; אין בהוראת סעיף קטן זה כדי למנוע בקשה לקבל מידע כאמור בהסכמת המועמד, או כתנאי לענין קבלה למסלולי לימוד נפרדים לגברים ולנשים מטעמי דת, או כתנאי לקבלה ללימודים או למסלול לימוד מיוחד שנועדו לקידום קבוצות אוכלוסייה מסוימות, ובלבד שהמידע יימסר בטופס נפרד.
5. בלי לגרוע מכל זכות המוקנית לפי כל דין, לכל סטודנט החופש להביע את דעותיו, עמדותיו והשקפותיו לגבי תוכנו של חומר הלימוד והערכים המובעים בו; אין בהוראת סעיף זה כדי להגביל את סמכותו של מוסד להשכלה גבוהה להסדיר את מהלך הלימודים התקין.
6. לכל סטודנט החופש להתארגן ולהפגין בכל תחום ונושא, לרבות בנושאים הנוגעים לסטודנטים ולזכויותיהם, לפי הכללים הקבועים בענין זה בתקנון המוסד להשכלה גבוהה.
7. מוסד להשכלה גבוהה לא ימנע ממועמד או מסטודנט לממש את זכויותיו לפי פרקים ב' מיושם זכויות עד ה'.
8. (א) מוסד להשכלה גבוהה יפרסם את הוראותיו של חוק זה, בתחילת כל שנת לימודים, באתר האינטרנט של המוסד, אם קיים כזה, בשנתון ובידיעון של המוסד ועל לוח המודעות במקום מרכזי בתחומי המוסד.
- (ב) ראש מוסד להשכלה גבוהה יביא לידיעת כל חברי הסגל האקדמי והמנהלי של המוסד, בכתב, בתחילת כל שנת לימודים, את עיקריו של חוק זה.
- פרק ג': רישום וקבלה והוראות לענין לימודים במוסד להשכלה גבוהה**
9. (א) תנאי הקבלה למוסד להשכלה גבוהה יהיו לפי אמות מידה שוויוניות, שיקבע המוסד לתחומי הלימוד ולמסלולי הלימוד השונים; אין בהוראת סעיף זה כדי לפגוע בהוראות לפי חוק המועצה להשכלה גבוהה.

ד ב ר י ה ס ב ר

פרק ג'

מוצע לקבוע הוראות בנושא הרישום והקבלה למוסדות להשכלה גבוהה, ובין היתר חובת קביעתן של אמות מידה שוויוניות לקבלה, בלי לגרוע כאמור מקיומה של העדפה מתקנת, קביעת דמי רישום אחידים, איסור להשתמש ובין היתר, חובת קביעתן של אמות מידה שוויוניות לקבלה, מבלי לגרוע כאמור מקיומה של העדפה מתקנת. קביעת דמי רישום אחידים, איסור להשתמש במידע ובמסמכים שמוסרים מועמדים שלא למטרה שלשמה נמסרו, זכות הבחירה של מועמד בתחום הלימודים הרצוי לו ומתן תעודת סטודנט שתשמש לזיהוי הסטודנט לצורך מימוש זכויותיו (סעיפים 9 עד 13).

בלי לגרוע מהזכויות העומדות לכל אזרח, מוצע לקבוע הוראות מפורשות לענין חופש הביטוי וחופש ההתארגנות של סטודנטים במוסדות להשכלה גבוהה (סעיפים 5 ו-6). חופש הביטוי יכלול זכות להביע דעות, עמדות והשקפות לגבי תוכנו של חומר הלימוד וערכיו, וחופש ההתארגנות יכלול גם את החופש להתארגן ולהפגין בכל נושא הקשור לסטודנטים ולזכויותיהם (סעיפים 5 ו-6).

מוצע לחייב את המוסדות להשכלה גבוהה לאפשר לסטודנטים לממש את זכויותיהם האמורות, וכן זכויות המוקנות להם במהלך לימודיהם במוסד לפי החוק המוצע. כמו כן, תוטל על מוסד להשכלה גבוהה חובה לפרסם את הוראות החוק למועמדים, לסטודנטים ולסגל האקדמי והמנהלי של המוסד (סעיפים 7 ו-8).

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי מוסד להשכלה גבוהה להקל בתנאי הקבלה לשם קידום הנגישות של מועמדים מקבוצות אוכלוסייה מסוימות, לרבות מטעמים של רקע חברתי-כלכלי.

- דמי רישום 10. הרישום ללימודים במוסד להשכלה גבוהה יהיה תמורת דמי רישום אחידים שלא יעלו על 350 שקלים חדשים; הסכום האמור בסעיף זה יהיה צמוד למדד המחירים לצרכן שמפרטמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה במועדים ובשיעורים שיקבע השר בתקנות, ויפורסם על ידי המוסדות להשכלה גבוהה.
- מסירת מידע על ידי מועמד 11. (א) מועמד ימציא למוסד להשכלה גבוהה, לפי דרישת המוסד, כל מסמך וכל נתון אחר הדרוש לשם הליך הרישום והקבלה, בכפוף להוראות סעיף 4(ג).
- (ב) מוסד להשכלה גבוהה לא יעשה כל שימוש במסמכים ובנתונים האמורים בסעיף קטן (א), מלבד השימוש הנדרש בתהליך קבלתו של המועמד למוסד או שימוש אחר שהמועמד הביע לו את הסכמתו.
- זכות בחירה של תחום לימודים 12. מועמד רשאי לבחור את תחום הלימודים שאליו יירשם על פי נטיותיו האישיות ותחומי העניין שלו, בלי שיושמו בפניו סייגים ותנאי קבלה אשר אינם עולים בקנה אחד עם הוראות חוק זה.
- תעודת טוונט 13. מוסד להשכלה גבוהה או אגודת טוונטים מטעמו לענין זה, ינפיקו לכל הסטודנטים הלומדים במוסד תעודת טוונט, שתשמש לזיהוי הסטודנט לצורך מימוש זכויותיו לפי חוק זה (בחוק זה - תעודת טוונט).
- מלגות 14. מלגות המוענקות על ידי מוסד להשכלה גבוהה יחולקו לפי אמות מידה שיובאו לידיעת כלל הסטודנטים במוסד והמועמדים לאותו מוסד; בהענקת מלגות תינתן עדיפות לחלוקת מלגות סיוע על בסיס חברתי-כלכלי והישגים אקדמיים ומלגות הצטיינות; אין בהוראת בסעיף זה כדי למנוע חלוקת מלגות לפי אמות מידה אחרות.
- בחינות ועבודות 15. (א) מוסד להשכלה גבוהה יפרסם את מועדי הבחינות לקורסים השונים בסמוך למועד הרישום לקורסים; כל שינוי במועד בחינה יובא לידיעת הסטודנטים.
- (ב) סטודנט לתואר ראשון רשאי להיבחן בכל בחינה, לרבות בחינת בקורסי יסוד, בשני מועדים שקבע המוסד להשכלה גבוהה, ללא קשר לרמת הישגיו בבחינות הקודמות וללא צורך ברישום חוזר לקורס, ובלבד שנרשם לבחינה החוזרת בהתאם לנוהלי המוסד.
- (ג) מוסד להשכלה גבוהה יאפשר לסטודנטים לעיין במחברות בחינה ובעבודות לאחר בדיקתן ופרסום הצייונים שלהן, וכן לקבל העתק מהן, בתמורה לעלות ההעתקה, אם הסטודנט מעוניין בכך.
- (ד) סטודנט רשאי לערער על ציון בחינה או עבודה, ובלבד שעיין בבחינה או בעבודה בטרם הגשת הערעור.
- זכות להשעיית הלימודים 16. סטודנט רשאי להשעות את לימודיו לתואר הראשון לתקופה שלא תעלה על שתי שנות לימודים בלי שתקופה זו תימנה לו במנין שנות לימודיו לתואר.

ד ב ר י ה ס ב ר

בלי שייאלצו להפסיק את לימודיהם לחלוטין. הוראות נוספות שמוצע לקבען, ענינן כללי התנהגות ותקנון משמעת. בכל מוסד להשכלה גבוהה יוקמו ועדת משמעת וועדת ערעורים לדיון בעבירות משמעת, והרכבן יפורסם. תובטח הזמנתו של הסטודנט לדיון בענינו בוועדות האמורות, ולא יורחק סטודנט מהלימודים אלא אם כן ניתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו בפני ועדת משמעת ולערער לוועדת ערעורים. בוועדת הערעורים תהיה נציגות גם לסטודנטים (סעיפים 17 עד 19).

כמו כן, מוצע לקבוע הוראות לענין סוגי המלגות שמחלקים המוסדות להשכלה גבוהה, ככל שאלה מחולקות (סעיף 14).

סטודנטים יהיו זכאים גם להיבחן בשני מועדים, לעיין במחברות בחינה ובעבודות ולערער על תוצאות בדיקתן (סעיף 15), וכן להשעות את לימודיהם במוסד להשכלה גבוהה למשך שנתיים (סעיף 16). הוראות אלה נועדו לסייע לסטודנטים המתמודדים עם קושי במימון לימודיהם או עם קשיים אחרים להשלים את לימודיהם,

17. מוסד להשכלה גבוהה יקבע ויפרסם, בכפוף להוראות חוק זה, כללי התנהגות המתייחסים להתנהגות הסטודנטים בזמן הלימודים ובתחומי המוסד להשכלה גבוהה, לרבות מעונות הסטודנטים, ובהם תקנון משמעת והעונשים הצפויים בשל הפרת הכללים הקבועים בו (בפרק זה – עבירות משמעת).
18. מוסד להשכלה גבוהה יקים ועדת משמעת וועדת ערעורים, לדיון בעבירות משמעת, ויפרסם את הרכבן; ועדת הערעורים תורכב מנציגי סגל ההוראה ומנציגי אגודת הסטודנטים באותו מוסד, ואם אין במוסד אגודת סטודנטים – מנציגי הסטודנטים; בכל מקרה לא תתכנס ועדת משמעת או ועדת ערעורים ללא השתתפות הסטודנט, אלא אם כן ויתר על כך מראש או הוזמן לדיון בענינו ולא הופיע ללא הצדק סביר.
19. עבר סטודנט עבירת משמעת, לא יורחק מהלימודים אלא אם כן ניתנה לו זכות טיעון בפני ועדת משמעת וזכות לערער על החלטתה בפני ועדת ערעורים.

פרק ד': אגודת הסטודנטים במוסד להשכלה גבוהה

20. מוסד להשכלה גבוהה יאפשר לקיים בחירות לאגודת הסטודנטים במועד שיקבע. בחירות לאגודת הסטודנטים
21. אגודת הסטודנטים תפעל לפי תקנון אגודת הסטודנטים שיפורסם לכלל הסטודנטים במוסד להשכלה גבוהה, ויעמוד לעיון במשרדי אגודת הסטודנטים. תקנון אגודת הסטודנטים

פרק ה': נציב קבילות סטודנטים

22. בכל מוסד להשכלה גבוהה יהיה נציב קבילות סטודנטים; כל מועמד וכל סטודנט במוסד רשאי להגיש תלונה לנציב קבילות הסטודנטים או לגוף אחר במוסד המוסמך לטפל בתלונות (בסעיף זה – הנציב), אם סבר שנפגעו זכויותיו לפי חוק זה, לרבות במסגרת הליך משמעת לפי פרק ד', או שלא זכה ליחס הולם, הוגן וצודק מצד הסגל האקדמי או המינהלי במוסד; הנציב יבדוק ויברר כל תלונה שקיבל וישיב למתלונן, וכן ידווח לראש המוסד להשכלה גבוהה על תוצאות הבירור, והוא רשאי להעביר המלצותיו בענין התלונה לכל גורם מוסמך במוסד.

פרק ו': הוראות שונות

23. שר החינוך ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו. ביצוע ותקנות
24. בחוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958², בסעיף 25א, בסופו יבוא, "לרבות לענין קבלה לעבודה, דירוג העובד ודרגתו ושכר ותנאי עבודה". תיקון חוק המועצה להשכלה גבוהה

ד ב ר י ה ס ב ר

פרק ו'

מוצע שכל מוסד להשכלה גבוהה יאפשר את קיומן של בחירות לאגודת סטודנטים במוסד. אגודת הסטודנטים תפעל לפי תקנון שיפורסם (סעיפים 20 ו-21).

פרק ה'

מוצע כי בכל מוסד להשכלה גבוהה יהיה נציב קבילות סטודנטים (להלן – הנציב) שאליה יוכלו לפנות מועמדים או סטודנטים הסבורים שזכויותיהם לפי החוק המוצע נפגעו. הנציב יבדוק ויברר כל תלונה שקיבל וישיב למתלונן. כמו כן ידווח הנציב על תוצאות הבירור ויעביר את המלצותיו לראש המוסד להשכלה גבוהה ולכל גורם אחר במוסד הנוגע לענין (סעיף 22).

מוצע לתקן את חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958, ולהבהיר כי שוויון התארים הקבוע בסעיף 25א לאותו חוק בין תארים מוכרים של מוסדות להשכלה גבוהה מסוגים שונים, נוגע גם לענין קבלה לעבודה, דירוג העובד ודרגתו ושכר ותנאי עבודה. אין בכך כדי לגרוע משוויון התארים בענינים אחרים (סעיף 24).

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השניה ולקריאה השלישית תבחן ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת את קביעתן בחוק של זכויות נוספות שיוקנו לסטודנטים, לרבות זכויות כלכליות, כגון הנחה בתחבורה ציבורית, הטבות במס הכנסה וכן קביעת הוראות לענין שכר הלימוד.

חברי הכנסת: אלכס מילה, מתן וילנאי, אלחנן גלזר, גרעון סער, מרינה סולודקין, משה בחלון, יואל חסון, זבולון אורלב, מיכאל מלכיאור, סופה לנדבר, רוברט אילטוב, סטס מיס'צ'יקוב, יוסף שגל, יצחק אהרונוביץ, ישראל חסון, ליה שמטוב, טלב אלסאנע, רן כהן, נסים זאב, זאב אלקין, אורית נוקד, עבאס זכור, סילבן שלום

² ס"ח התשי"ח, עמ' 191; התשס"ו, עמ' 322.

הצעת חוק עבודת נשים (תיקון מס' 42) (הארכת חופשת לידה), התשס"ז-2007*

1. תיקון סעיף 6 בחוק עבודת נשים, התשי"ד-1954³ (להלן - החוק העיקרי), בסעיף 6(ב), במקום "שנים עשר שבועות" יבוא "ארבעה עשר שבועות".
2. תיקון חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995⁴, בסעיף 50(א)(1), במקום "12 שבועות" יבוא "14 שבועות".

ד ב ר י ה ס ב ר

חופשת הלידה במקרים שבהם נולד יותר מילד אחד באותה לידה, וזאת מעבר להארכה המוצעת. כמו כן, תשקול הוועדה אם יש מקום להאריך את התקופה שבשלה משולמים דמי לידה במקרים שבהם חופשת הלידה מוארכת מסיבות שונות או במקרים שבהם הזכאות לדמי לידה היא לתקופה קצרה מהרגיל.

עלות תקציבית

להערכת משרד האוצר, העלות התקציבית של הצעת החוק היא בין 220 מיליון שקלים חדשים לשנה ל-400 מיליון שקלים חדשים לשנה.

הצעת חוק זו היא הצעת חוק תקציבית, כהגדרתה בסעיף 33 לחוק-יסוד: משק המדינה.

השפעה על זכויות הילד

הארכת חופשת הלידה נועדה לטפח את הקשר שבין היילוד לבין אמו, אשר יש לו חשיבות מיוחדת בחודשים הראשונים לחייו. יהיה בכך גם כדי לאפשר הארכה של תקופת ההנקה, התורמת להתפתחותו של היילוד, אשר עלולה להיקטע בשל חזרתה המוקדמת של האם לעבודה.

סעיף 6 לחוק עבודת נשים, התשי"ד-1954 (להלן - חוק עבודת נשים), שענינו חופשת לידה, קובע בסעיף קטן (ב) שבו, כי "חופשת הלידה היא שנים עשר שבועות, מהם ששה שבועות או פחות מזה, כרצון העובדת, לפני יום הלידה המוערך והשאר אחרי יום הלידה".

בהתאם למחקר שערך מרכז המחקר והמידע של הכנסת והוצג לוועדה לקידום מעמד האישה של הכנסת (להלן - הוועדה), התקופה הקבועה בחוק עבודת נשים לחופשת לידה היא מהקצרות במדינות העולם, והיא לא שונתה מאז מועד תחילתו של חוק עבודת נשים בשנת 1954.

בהצעת החוק המתפרסמת בזה מוצע להאריך את חופשת הלידה בשבועיים, מ-12 שבועות ל-14 שבועות. ההארכה המוצעת, אף שאינה מתקרבת לממוצע העולמי, תואמת את הרף התחתון אשר קבעה מועצת האיחוד האירופי (הנחיה מספר EEC/92/85 מיום 19 באוקטובר 1992) (סעיף 1). בשל הארכת חופשת הלידה כאמור בסעיף 1 להצעת החוק, מוצע לתקן את חוק הביטוח הלאומי (נוסח משולב), התשנ"ה-1995, שבו מוסדר תשלום דמי לידה בעד פרק הזמן שהמבוטחת לא עבדה או לא עסקה במשלח ידה לרגל ההריון או הלידה (סעיף 2).

בעת הכנת הצעת החוק לקריאה השניה ולקריאה השלישית תידרש הוועדה לבחון אם יש מקום להאריך את

חברי הכנסת: דב חנין, טלב אלסאנע, מוחמד ברכה, שלי יחימוביץ, אורית נוקה, חנא סויד, גדעון סער, נאדיה חילו, שרה מרום שלו, יצחק גלנטי, מיכאל מלכיאור, קולט אביטל, מיכאל נודלמן, רונית תירוש, זאב אלקין, עמירה דותן, יורם מריציאנו, מתן וילנאי, אחמד טיבי

* הצעת חוק מס' פ/1153, פ/2225 ו-פ/2262; הועברו לוועדה ביום ט"ז באדר התשס"ז (6 במרס 2007).

¹ ס"ח התשי"ד, עמ' 154; התשס"ז, עמ' 140.

² ס"ח התשנ"ה, עמ' 210; התשס"ז, עמ' 112.